

Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

**Навчально-методичні матеріали та завдання самостійної роботи
з дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи»**

для студентів I курсу магістратури факультету іноземних мов
спеціальності «Переклад»

Укладач: доц. Заячук Ю. Д.

Львів

2022

Витяг з навчального плану

№ семестру	Кількість годин				Форма звітності
	Всього	з них			
		Лекції	Практично-семінарські	Самостійна робота	
IX	90	16	16	58	Залік

Навчально-методичні матеріали та завдання самостійної роботи з дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» для студентів Ім факультету іноземних мов, спеціальності «Переклад». – Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, 2022. – 17 с.

Лектор: доц. Заячук Юлія Дмитрівна

e-mail: yuliya.zayachuk@lnu.edu.ua

кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
вул. Туган-Барановського, 7

<https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/pedahohika-vyshchoi-shkoly-f-t-inoz-mov>

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНО-СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1. Педагогіка вищої школи як наука. Психологія вищої школи як наука. Їх специфіка, предмет і завдання (2 год.).

Питання для обговорення:

1. Сутність, роль та значення вищої освіти в сучасному світі. Вища освіта у період криз.
2. Предмет, завдання і основні досягнення педагогіки вищої школи на сучасному етапі. Місце педагогіки вищої школи у системі педагогічних наук. Категорії педагогіки вищої школи.
3. Об'єкт, предмет та задачі психології вищої школи. Її основні категорії. Завдання психології вищої школи на сучасному етапі реформування вищої освіти в Україні.

Завдання самостійної роботи:

Підготувати повідомлення про актуальні проблеми вищої школи на основі аналізу статей педагогічної преси: журнали “Рідна школа”, “Вища освіта України”, “Вища школа”, “Шлях освіти” та газети-тижневики “Освіта” і “Освіта України”.

Література:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи. Історія. Теорія. – К., 1998.
2. Барановська Л. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібн. – К.: НАУ, 2015.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за рейтингово-модульною системою навчання. – К., 2006.
4. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К., 2005.
6. Лекції з педагогіки вищої школи: Навч. посібник / За ред. В. І. Лозової. – Харків, 2006.
7. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи. Навчальний посібник / За заг. ред. О. Г. Мороза. – К., 2003.
8. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – Одеса, 2002.
9. Педагогіка для громадянського суспільства / За ред. д-ра пед. наук Т. С. Кошманової. – Львів, 2005.
10. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи. Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. – К.: ТОВ Філ-студія, 2006.
11. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. – К., 2005.
12. Туркот Т. І., Коновал О. А. Педагогіка та психологія вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Херсон: Олді-плюс, 2017.
13. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи. – К., 2006.

Семінарське заняття 2. Сутність та методи психолого-педагогічного дослідження (2 год.).

Питання для обговорення:

1. Категорії психолого-педагогічного дослідження. Сутність основних принципів педагогічного дослідження.

2. Зміст роботи дослідника на різних етапах психолого-педагогічного дослідження.
3. Методи психолого-педагогічного дослідження. Специфічні можливості окремих методів.
4. Оформлення результатів дослідження.

Завдання самостійної роботи:

1. Проаналізуйте один з авторефератів кандидатських дисертацій з проблем філології, педагогіки, психології щодо структури і логіки дослідження.
2. Опрацювання основних методів психолого-педагогічних досліджень:
 - i. *анкетування* студентів з метою збору матеріалів із проблеми;
 - ii. *питання для педагогічного тестування* (тести досягнень);
 - iii. *бесіди* як метод педагогічного дослідження;
 - iv. *запитання для соціометричного дослідження*.

Література:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи. Історія. Теорія. – К., 1998.
2. Барановська Л. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібн. – К.: НАУ, 2015. – 240 с.
3. Вітвіцька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за рейтингово-модульною системою навчання. – К., 2006.
4. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.
5. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навч. посіб. – Харків, 2016. – 260 с.
6. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К., 2005.
7. Лекції з педагогіки вищої школи: Навч. посібник / За ред. В. І. Лозової. – Харків, 2006.
8. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи. Навчальний посібник / За заг. ред. О. Г. Мороза. – К., 2003. – 267 с.
9. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – Одеса, 2002.
10. Педагогіка для громадянського суспільства / За ред. д-ра пед. наук Т. С. Кошманової. – Львів, 2005.
11. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи. Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. – К.: ТОВ Філ-студія, 2006. – 272 с.
12. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. – К., 2005.
13. Туркот Т. І., Коновал О. А. Педагогіка та психологія вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Херсон: Олді-плюс, 2017. – 466 с.
14. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи. – К., 2006.

Практичне заняття 1. Сучасні світові тенденції розвитку вищої освіти (2 год.).

Презентація результатів групового/командного навчально-наукового проекту:

1. Формування міжнародного іміджу університету в умовах глобальних змін.
2. Аналіз світових (українських) рейтингів закладів вищої освіти.
3. Організація освітнього процесу університетами світу в реальності COVID-19 (в тому числі, вивчення інформації з сайтів відповідних університетів).
4. Сучасний заклад вищої освіти як відкрита освітня система: нові можливості чи нові ризики?

Питання для обговорення:

1. Суть і концептуальна роль університету в історичному розрізі та в умовах сучасного суспільства.
2. Фактори сучасних світових змін у вищій освіті.
3. Формування світового ринку послуг вищої освіти.

Література:

1. Авшенюк Н. Тенденції розвитку транснаціональної вищої освіти у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Київ, 2015.
2. Антонюк Л. Основні тенденції та стандарти діяльності дослідницьких університетів світового класу // Університетс. освіта. – 2011.– № 1. – С. 14–20.
3. Глузман А. В. Университетское педагогическое образование: опыт системного исследования. – К.: Просвіта, 1996.
4. Дебич М. Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід. – Ніжин, 2019.
5. Ідея університету: Антологія / Упоряд. М. Зубрицька та ін. – Львів, 2002.
6. Кремень В.Г. Вища освіта в соціокультурних змінах сучасності // Вища освіта України. – 2007. – № 3. – С. 9 – 13.
7. Курбатов С. Університетські рейтинги як фактор легітимізації елітного статусу освіти в сучасних умовах. – Суми, 2010.
8. Менеджмент и организационное развитие высшей школы: учеб. / [под общ. ред. М. Н. Певзнера]. – Днепропетровск, 2012. – 528 с.
9. Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія: монографія / за ред. Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Віктора Огнев'юка, Світлани Сисоєвої. – К. : ТОВ “Видавниче підприємство “ЕДЕЛЬВЕЙС”, 2013. – 460 с.
10. Поляков Н. В. Классический университет: от идей античности к идеям Болонского процесса. – Д.: Изд-во ДНУ, 2007. – 598 с.
11. Сбруева А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.
12. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К.: Академвидав, 2006.
13. Чернякова Ж. Інтернаціоналізація європейського освітнього простору: етапи розвитку та пріоритетні завдання // Порівняльно-педагогічні студії. – № 4 (18), 2013. – С. 125–131.

Практичне заняття 2. Європейська стратегія реформування вищої освіти. Освітні програми міжнародної академічної мобільності (2 год.).

Презентація результатів групового/командного навчально-наукового проекту:

1. Аналіз інформації на сайтах університетів Європи з метою відстеження змісту їхньої роботи у напрямі модернізації вищої освіти в руслі загальноєвропейської стратегії її реформування.
2. Аналіз проектних підходів Європейських освітніх програми підвищення академічної мобільності студента університету (зокрема, шляхом методу наукового інтерв'ю).
3. Реалізація сучасних реформ в галузі вищої освіти на прикладі системи вищої освіти Німеччини (або іншої країни на вибір студента).
4. Реформа вищої освіти в Україні в контексті соціальних, політичних й економічних процесів.

5. Моделювання аспектів сучасної національної системи вищої освіти: якщо б ви розробляли план з реорганізації системи управління вищою освітою України в рамках інтеграційних процесів та сучасних управлінських реформ, то які заходи ви би вважали першочерговими?
6. Аналіз форм міжнародного співробітництва і інтернаціоналізації вищої освіти, що з'явилися в українських закладах вищої освіти. Наведіть приклади найбільш успішних.

Питання для обговорення:

1. Пошук оптимальних шляхів розвитку європейської вищої освіти. Основні напрями політики Європейського Союзу у галузі вищої освіти.
2. Міжнародне стратегічне партнерство. Європейські освітні програми мобільності учасників освітнього простору.
3. Інтегрування України у єдиний європейський простір вищої освіти. Нові можливості та виклики.

Література:

1. Базілюк В. Г., Бойченко Т. Є., Забродська Л. М. Аналіз освітньої політики: теорія і практика управління на місцевому рівні: наук. посіб. К.: Вид-во ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2014. – 306 с.
2. Бугров В., Гожик А., Жданова К. та ін., Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні. Київ, 2014.
3. Грищук Ю. Міжнародна академічна мобільність в Україні: проблеми та перспективи // Освітологічний дискурс. № 2 (6). С. 33–40, 2014.
4. Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014 р // <http://osvita.ua/legislation/law/2235/>
5. Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України. – К., 2006. – 544 с. Коротяєв Б.І., Курило В.С. Освітній простір: очікування та виклики часу й життя: монографія. – Луганськ: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2009.
6. Кремень В.Г. Вища освіта в соціокультурних змінах сучасності // Вища освіта України. – 2007. – № 3. – С. 9 – 13
7. Менеджмент и организационное развитие высшей школы: учеб. / [под общ. ред. М. Н. Певзнера]. – Днепропетровск, 2012. – 528 с.
8. Мирончук Н. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий освітній простір // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном: зб. наук. праць, С. С. Вітвицька, Н. М. Мирончук, Ред. Житомир, Україна: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 20–24.
9. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf
10. Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія: монографія / за ред. Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Віктора Огнев'юка, Світлани Сисоєвої. – К. : ТОВ “Видавниче підприємство “ЕДЕЛЬВЕЙС”, 2013. – 460 с.
11. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К., 2009. – 472 с.
12. Товканець Г. В. Університетська освіта: навч.-метод. посіб. – К.: Кондор, 2013. – 186 с.
13. Туркот Т. Педагогіка вищої школи. – К., 2011. – С. 39-98.

Практичне заняття 3. Сутність та особливості процесу навчання у вищій школі. Методи навчання у вищій школі (2 год.).

Презентація результатів групового/командного навчально-наукового проекту:

1. Активні методи проведення лекційних та семінарських занять у закладі вищої освіти.
2. Мотивація студента до навчання: трансформація мотивів протягом навчальної діяльності.

Питання для обговорення:

1. Дидактика вищої школи як галузь педагогіки вищої школи. Функції, предмет, основні завдання, категорії дидактики.
2. Структура процесу навчання у вищій школі.
3. Принципи навчання: загальнодидактичні, специфічні.
4. Зміст освіти у вищій школі, його головні компоненти. Документи, які відображають зміст освіти у вищій школі.
5. Методи навчання як способи взаємодії викладача і студента в освітньому процесі у вищій школі.

Література:

1. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навч. посіб. – Харків, 2016. – 260 с.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К., 2005.
3. Лекції з педагогіки вищої школи: Навч. посібник / За ред. В. І. Лозової. – Харків, 2006.
4. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / За заг. ред. О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2002.
5. П'ятакова Г. П., Глотов О. Л. Інтерактивні методики та специфіка їх застосування у вищій школі. – Тернопіль, 2002.
6. П'ятакова Г. П., Заячківська Н. М. Сучасні педагогічні технології та методика застосування їх у вищій школі: Навч.-метод. посібник. – Львів, 2003.
7. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи. – К., 2006.
8. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах. К., 2004.
9. Журнали “Рідна школа” (науково-педагогічний журнал, виходить щомісячно), “Вища освіта України” (теоретичний та науково-методичний часопис, виходить щоквартально), “Вища школа” (науково-практичне видання, виходить 6 разів на рік), “Шлях освіти” (виходить 4 рази на рік) та газети-тижневики “Освіта” і “Освіта України”.

Практичне заняття 4. Форми організації навчання у вищій школі (2 год.).

Презентація результатів групового/командного навчально-наукового проекту:

1. Специфіка та особливі можливості лекції як основної форми організації навчання у закладі вищої освіти. У чому причина «довголіття» лекції?
2. Аналіз різних видів семінарських занять у закладі вищої освіти та їх ефективність у професійній підготовці студента.
3. Самостійна робота студент: роль викладача у її організації.

4. Організація науково-дослідної діяльності студента: досвід закладів вищої освіти різних країн.

МікрОВикладання:

Підготувати, оформити письмово та представити фрагмент семінарського заняття з фахової дисципліни з використанням сучасних методів навчання.

Література:

1. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навч. посіб. – Харків, 2016. – 260 с.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К., 2005.
3. Лекції з педагогіки вищої школи: Навч. посібник / За ред. В. І. Лозової. – Харків, 2006.
4. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / За заг. ред. О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2002.
5. П'ятакова Г. П., Глотов О. Л. Інтерактивні методики та специфіка їх застосування у вищій школі. – Тернопіль, 2002.
6. П'ятакова Г. П., Заячківська Н. М. Сучасні педагогічні технології та методика застосування їх у вищій школі: Навч.-метод. посібник. – Львів, 2003.
7. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи. – К., 2006.
8. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах. К., 2004.
9. Журнали “Рідна школа” (науково-педагогічний журнал, виходить щомісячно), “Вища освіта України” (теоретичний та науково-методичний часопис, виходить щоквартально), “Вища школа” (науково-практичне видання, виходить 6 разів на рік), “Шлях освіти” (виходить 4 рази на рік) та газети-тижневики “Освіта” і “Освіта України”.

Практичне заняття 5. Психологія особистості студента. Професійно-педагогічна діяльність викладача вищої школи (2 год.).

Презентація результатів групового/командного навчально-наукового проекту:

1. Викладач вищої школи: яким йому бути? Педагогічна майстерність і авторитет викладача.
2. Як поєднати в роботі сучасного викладача традиції і новаторство?
3. Самостійність як особистісна якість у юнацькому віці: ілюзія чи реальність?
4. Адаптація першокурсників до навчання у закладі вищої освіти.

Питання для обговорення:

1. Студент як суб'єкт освітнього процесу у вищій школі. Студентство як особлива соціальна група. Психологічні особливості студентського самоврядування.
2. Типологія особистості студента, врахування її в освітньому процесі у вищій школі.
3. Викладач як суб'єкт педагогічного процесу у вищій школі. Особливості педагогічної діяльності викладача, функції, основні напрями.
4. Рівні готовності викладача вищої школи до педагогічної діяльності.

Література:

1. Барановська Л. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібн. – К.: НАУ, 2015. – 240 с.
2. Бутенко Н. Комунікативна майстерність викладача. – К., 2005.
3. Вітвіцька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за рейтингово-модульною системою навчання. – К., 2006.
4. Галузинський В. М., Євтух М. Б. Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні. – К., 1995.
5. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності. – Львів, 2007.
6. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навч. посіб. – Харків, 2016. – 260 с.
7. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К., 2005.
8. Лекції з педагогіки вищої школи: Навч. посібник / За ред. В. І. Лозової. – Харків, 2006.
9. Лозинська Н. Б. Адаптація студентів до навчання в університеті та випускників до педагогічної діяльності. – Львів, 2008.
10. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи. Навчальний посібник / За заг. ред. О. Г. Мороза. – К., 2003. – 267 с.
11. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи. Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. – К.: ТОВ Філ-студія, 2006. – 272 с.
12. Туркот Т. І., Коновал О. А. Педагогіка та психологія вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Херсон: Олді-плюс, 2017. – 466 с.
13. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи. – К., 2006.

Практичне заняття 6. Педагогічна взаємодія як сутнісна характеристика освітнього процесу у вищій школі. Конфлікти у педагогічній діяльності (2 год.).

Презентація результатів групового/командного навчально-наукового проекту:

1. Правила ведення дискусії.
2. Мистецтво подолання деструктивних наслідків конфлікту шляхом його конструктивного розв'язання.

Питання для обговорення:

1. Механізми взаєморозуміння. Поняття психологічного впливу. Психологічні способи впливу під час спілкування. Види протистояння впливу.
2. Педагогічне спілкування як форма педагогічної взаємодії викладача і студентів. Стили, рівні, правила організації.
3. Конфлікт. Типи конфліктів в освітньому середовищі.
4. Стратегії поведінки у конфліктних ситуаціях: їх переваги і недоліки.
5. Конструктивне розв'язання конфлікту. Способи розв'язання конфліктів.

Література:

1. Бутенко Н. Комунікативна майстерність викладача. – К., 2005.
2. Вітвіцька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за рейтингово-модульною системою навчання. – К., 2006.
3. Грабовська С., Равчина Т. Конфлікти без насильства. – Львів, 2002.

4. Корольчук М. С. Психологія: схеми, опорні конспекти, методики: навч. посібник. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 320 с.
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К., 2005.
6. Лозниця В. С. Психологія і педагогіка: основні положення: навч. посібник. – К., 2003.
7. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи. Навчальний посібник / За заг. ред. О. Г. Мороза. – К., 2003. – 267 с.
8. Пірен М. І. Основи конфліктології: навч. посібник. – К., 1997. – 212 с.
9. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи. Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. – К.: ТОВ Філ-студія, 2006. – 272 с.
10. Психологія : підручник для студентів / за ред. Ю. Л. Трофімова. – К. : Либідь, 2003.
11. Тихомирова Є. Конфліктологія та теорія переговорів : підручник / Є. Тихомирова, С. Постоловський. – Суми, 2008.
12. Туркот Т. І., Коновал О. А. Педагогіка та психологія вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Херсон: Олді-плюс, 2017. – 466 с.

ПЛАН-КОНСПЕКТ НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ

Для виконання завдання необхідно:

- обрати тему; визначити мету семінарського заняття як результат, який планується досягнути;
- продумати план вивчення теми (навчальні питання);
- розробити конспект заняття з фахової дисципліни з використанням сучасних методів навчання, виокремлюючи етапи заняття відповідно до його мети й дотримуючись логічного переходу від одного етапу до іншого;
- написати розгорнутий конспект заняття, зазначаючи які методи навчання застосовувалися на різних його етапах, описуючи процедури застосування цих методів, визначаючи шляхи налагодження зворотного зв'язку щодо розуміння студентами наукової інформації, їхнього ставлення до навчального заняття, а також досягнення студентів. Застосувати різні форми навчально-пізнавальної діяльності студентів (індивідуальну, парну, групову, колективну). Описати особливості педагогічних дій, що застосовує викладач для залучення кожного студента до процесу навчання, для розвитку позитивної мотивації навчання. Виокремити у плані-конспекті підсумки, що робить викладач у кінці кожного етапу навчального заняття.
- представити на семінарі фрагмент навчального заняття на 5–7 хвилин (мікрОВикладання). Готуючись до мікрОВикладання, виберіть методи, прийоми навчання, розробіть дидактичні засоби, зверніть увагу на організацію педагогічного спілкування зі студентами.

Зразок оформлення конспекту семінарського заняття

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ФАКУЛЬТЕТ _____

КАФЕДРА _____

ПЛАН-КОНСПЕКТ
семінарського заняття з курсу (назва)
на тему . . . (назва)

Склав:
студент _____ групи

Перевірив:

Львів 2022

I. Мета (навчальна, розвиваюча, виховна): (сформулювати цілі до даного заняття адекватно тому, які питання будуть розглядатися чи відповідно до завдань, які будуть вирішуватися).

II. Методи, прийоми, засоби:

Зазначити, які методи, прийоми, засоби навчання застосовуються під час семінарського заняття для досягнення визначеної мети.

III. Навчально-методичне забезпечення заняття:

Наочність: (конкретно вказати: таблиці, схеми, графіки, приладдя, макети тощо, які використовуються на семінарі).

Роздатковий матеріал: (конкретно вказати: таблиці, схеми, тестові завдання, картки контролю, інструкційні картки і т. ін., що використовується на семінарі).

Технічні засоби навчання:

IV. Рекомендована література:

Основна (конкретно вказати: автор, назва, рік видання, сторінки)

Додаткова (— ” —).

Хід заняття:

I. Організаційна частина (2–3 хв.)

- ✓ Привітання викладача зі студентами.
- ✓ Виявлення відсутніх.
- ✓ Перевірка підготовленості групи до заняття.

II. Мотивація та стимулювання навчальної діяльності студентів (до 5 хв.)

- ✓ Повідомлення теми, мети та завдань.
- ✓ Мотивація вивчення теми (бесіда, що передбачає з'ясування значущості теми і її професійну спрямованість).
- ✓ Повідомлення плану заняття.

III. Обговорення навчальних питань семінару (70-75 хв.)

Викладач має подбати про поетапне обговорення, сприймання, розуміння, закріплення і застосування студентами вивченої навчальної інформації. Розгляд основних питань семінару відповідно до обраного виду і методики його проведення:

- ✓ Вказати поетапно *питання*, що обговорюються під час заняття згідно плану.
- ✓ Зазначити конкретно *методи, прийоми та засоби* навчання, що використовуються у процесі обговорення кожного основного питання семінару:
 - *бесіда* – (фронтальна, проблемна, дискусія тощо);
 - *розповідь* студента,
 - *повідомлення*;
 - виконання *індивідуальних* завдань (письмових на дошці, побудова та аналіз графіків, проблемних, тестових та ін.);
 - виконання *практичних* завдань (проблемних завдань, розрахункових задач тощо);
 - *узагальнення*;
 - *порівняння* та ін.

IV. Підбиття підсумків заняття (до 5 хв.)

- ✓ *Коротке повідомлення про виконання запланованої мети, завдань заняття (аналіз того, що було розглянуто).*
- ✓ *Мотивація діяльності групи і окремих студентів, оцінювання їхньої роботи.*

V. Повідомлення домашнього завдання (2-3 хв.).

Зразок оформлення конспекту лекційного заняття
 МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
 ФАКУЛЬТЕТ _____
 Кафедра _____

ПЛАН-КОНСПЕКТ
 лекції з курсу (назва)
 на тему . . . (назва),
 проведеної в групі . . .
 (дата, місяць) 20__ року

Склав (склала)
 студент (ка) _____ групи
 прізвище і ініціали
 Перевірили:

Мета: Вказати, виходячи із змісту робочої програми курсу, конкретний результат, який планується досягти.

Методи, прийоми, засоби: Зазначити, які методи, прийоми, засоби навчання застосовуються під час лекції для досягнення визначених завдань.

Наочність: Таблиці, схеми, графіки, макети, приладдя, тощо.
Технічні засоби навчання:

Основні питання лекції:

Рекомендована література:

Основна (конкретно вказати: автор, назва, рік видання, сторінки) **Додаткова** (— ”).

Основні питання, що розглядаються під час лекції:

Хід лекції:

I. Вступна частина (до 10 хв.)

- привітання викладача зі студентами;
- налагодження зв'язку із пройденим навчальним матеріалом і новою інформацією, визначення її місця і ролі у системі навчального курсу, прогноз подальшого її розгляду;
- повідомлення теми лекції, створення у студентів позитивної установки на її вивчення;
- визначення основних питань лекції, повідомлення рекомендованої літератури;
- захоплення уваги студентів, психологічна підготовка до розгляду основних питань лекції, виокремлення їхнього зв'язку з майбутньою професійною діяльністю (вказати інформацію, методи, питання для обговорення).

II. Основна частина (70-75 хв.)

- висвітлення кожного питання окремо;
- показ логічного переходу від одного питання до іншого, здійснення підсумку після кожного етапу;
- опис шляху обґрунтування понять, термінів, теорій, концепцій тощо, виокремлення критеріальних ознак, складових, основних елементів;
- показ логіки пояснення, інтерпретації явищ;
- опис дій викладача з метою забезпечення розуміння, осмислення студентами змісту;
- розкриття кожного методу, прийому формування мислительних дій, що застосовуються під час лекції;
- зазначення міжпредметних зв'язків, практичних прикладів, спрямованості навчальної інформації на професійну діяльність студентів;
- виокремлення питань для бесіди, дискусії чи діалогу, отримання зворотнього зв'язку;
- опис дій викладача для розвитку інтересу до змісту лекції.

III. Заключна частина (5-10 хв.)

- здійснення логічних висновків про основні поняття, положення, що розглядаються;
- повідомлення про досягнення запланованої теми, завдань лекції, оцінка спільної взаємодії зі студентами
- визначення підготовки до семінарського заняття й обговорення аналізу зазначених питань, положень на занятті;
- коротке повідомлення питань, проблем, що будуть розглядатися у наступній лекції у взаємозв'язку з висвітленими, створення позитивних очікувань;
- подяка студентам за увагу.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ КОМАНДНОГО НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ПРОЕКТУ

На підставі попередньо проведеного аналізу відповідних літературних джерел, емпіричних даних та власних узагальнень підготуйте з означених питань *(на вибір)* письмовий проект *(командний)* з відповідною *презентацією його результатів*.

При виконанні **групового/командного навчально-наукового проекту** студенти об'єднуються в команди по 3-4 осіб, розподіляють ролі у командах, обирають з переліку тему проекту, всебічно й глибоко розкриваючи зміст обраного теоретичного питання, показавши знання літературних джерел, вміння здійснювати комплексні дослідження, застосовуючи широкий спектр методів наукового дослідження, робити обґрунтовані висновки на основі

зібраної інформації. Робота не повинна перевищувати 10 сторінок; робота оформляється згідно вимог до оформлення наукових робіт даного типу. Робота повинна містити вступ в проблему, обґрунтування актуальності дослідження, науковий апарат дослідження, план, виклад основного матеріалу згідно плану, висновки, список використаних джерел. Основні результати повинні бути представлені у вигляді презентації (до 20 слайдів). Головна вимога до завдання – самостійність, особиста ініціативність, обґрунтованість і творчий підхід. Обов'язковою є вимога вказати точні **бібліографічні дані використаних наукових джерел**. Виконані роботи – презентації та наукові проекти – завантажуються студентами на гугл-диск, **назви файлів – прізвища студентів-авторів проектів**.

ПОЛІТИКА ВИСТАВЛЕННЯ БАЛІВ

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням.

Поточна робота – 50 % семестрової оцінки:

- Семінарські заняття – максимальна кількість балів – 15 (максимум 3 б. за заняття): 3 бали – студент виконав усі завдання згідно плану; 2 бали – студент виконав 2/3 завдань; 1 бал – студент виконав 1/3 завдань);
- Контрольні заміри (поточне тестування) – максимальна кількість балів – 10 (10 тестових питань по 1 балу за правильну відповідь);
- Навчально-науковий командний проект і презентація його результатів – максимальна кількість балів – 19. Для виставлення оцінок за різними критеріями застосовується шкала балів:
 - актуальність, формулювання мети і завдань проекту: 3
 - композиція проекту, практична цінність результатів: 4
 - методи дослідження, їх відповідність його меті й завданням: 4
 - презентація результатів на семінарському занятті: 8.
- План-конспект навчального заняття – максимальна кількість балів – 6.
- Підсумковий тест – 50 балів.

Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Положення про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточна аудиторна робота на семінарських заняттях (3x5)	Поточне тестування	Навчально-науковий командний проєкт і презентація його результатів	План-конспект навчального заняття	Підсумковий тест: іспит	100
15	10	19	6	50	

За роботу на семінарському занятті студент може отримати макс. 3 бали.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90–100 A	відмінно	зараховано
81-89 B	добре	
71-80 C		
61-70 D		
51-60 E	задовільно	
35–50 F	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34 FX	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Основна

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи. Історія. Теорія. – К., 1998.
2. Барановська Л. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібн. – К.: НАУ, 2015. – 240 с.
3. Вітвіцька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за рейтингово-модульною системою навчання. – К., 2006.
4. Галузинський В. М., Євтух М. Б. Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні. – К., 1995.
5. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. – Дніпро, 2014. – 416 с.
6. Закон України “Про вищу освіту”// Відомості Верховної Ради. – 2014, № 37–38, <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
7. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навч. посіб. – Харків, 2016. – 260 с.
8. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К., 2005.
9. Лекції з педагогіки вищої школи: Навч. посібник / За ред. В. І. Лозової. – Харків, 2006.
10. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи. Навчальний посібник / За заг. ред. О. Г. Мороза. – К., 2003. – 267 с.
11. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К., 2009. – 472 с.

12. Педагогіка вищої школи / За ред. З. Н. Курлянд. К.: «Знання», 2005.
13. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – Одеса, 2002.
14. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи. Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. – К.: ТОВ Філ-студія, 2006. – 272 с.
15. Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. – К., 2005.
16. Товканець Г. В. Університетська освіта: навч.-метод. посіб. – К.: Кондор, 2013. – 186 с.
17. Туркот Т. І., Коновал О. А. Педагогіка та психологія вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Херсон: Олді-плюс, 2017. – 466 с.
18. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи. – К., 2006.

Додаткова

19. Авшенюк Н. Тенденції розвитку транснаціональної вищої освіти у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Київ, 2015.
20. Антонюк Л. Основні тенденції та стандарти діяльності дослідницьких університетів світового класу // Університетська освіта. – 2011. – № 1. – С. 14–20.
21. Болюбаш Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навч. посібник. – К., 1997.
22. Бугров В., Гожик А., Жданова К. та ін., Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні. Київ, 2014.
23. Бутенко Н. Комунікативна майстерність викладача. – К., 2005.
24. Вища школа України і Болонський процес: Навч. посібник / За ред. В. Г. Кременя. Авт. кол.: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
25. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навч. посібник. – К., 2005.
26. Вульфсон Б. Л. Стратегія розвитку образования на Западе на пороге ХХІ века. – М., 1999.
27. Глузман А. В. Университетское педагогическое образование: опыт системного исследования. – К.: Просвіта, 1997.
28. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.
29. Грабовська С., Равчина Т. Конфлікти без насильства. – Львів, 2002.
30. Григораш В. В., Касянова О. М., Мармаза О. І. та ін. Управління навчальним закладом: Навч.-метод. посіб. (у двох частинах). Харків: вид-во «Ранок», 2004.
31. Гришук Ю. Міжнародна академічна мобільність в Україні: проблеми та перспективи // Освітологічний дискурс. № 2 (6). С. 33–40, 2014.
32. Дебич М. Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід. – Ніжин, 2019.
33. Джурицкий А. Н. Развитие образования в современном мире. – М., 1999.
34. Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України. – К., 2006. – 544 с.
35. Ідея університету: Антологія / Упоряд.: М. Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рибчинська. – Львів: Літопис, 2002.
36. Касьяненко М. Д. Педагогіка співробітництва. – К., 1993.
37. Ковальчук Л. О., Ковальчук О. Б. Система освіти зарубіжних країн: Навч. посіб. – Львів, 2003.
38. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності. – Львів, 2007.
39. Корольчук М. С. Психологія: схеми, опорні конспекти, методики: навч. посібник. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 320 с.
40. Коротяев Б. І., Курило В. С. Освітній простір: очікування та виклики часу й життя: монографія. – Луганськ: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2009. – 308 с.
41. Кравець В. П. Історія української школи і педагогіки. – Тернопіль, 1994.
42. Кремень В.Г. Вища освіта в соціокультурних змінах сучасності // Вища освіта України. – 2007. – № 3. – С. 9 – 13.

43. Курбатов С. Університетські рейтинги як фактор легітимізації елітного статусу освіти в сучасних умовах. – Суми, 2010. – 48 с.
44. Лозинська Н. Б. Адаптація студентів до навчання в університеті та випускників до педагогічної діяльності. – Львів, 2008.
45. Лозниця В. С. Психологія і педагогіка: основні положення: навч. посібник. – К., 2003. – 304 с.
46. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Харків, 2005.
47. Майборода В. К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки. К., 1992.
48. Менеджмент и организационное развитие высшей школы: учеб. / [под общ. ред. М. Н. Певзнера]. – Днепропетровск, 2012. – 528 с.
49. Морозов А. В. Психология влияния. – Харьков, 2009. – 560 с.
50. Міжнародні освітні програми та проекти в Україні // Вища школа. – 2007. – № 4. – С. 88–109.
51. Мирончук Н. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий освітній простір // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном: зб. наук. праць, С. С. Вітвицька, Н. М. Мирончук, Ред. Житомир, Україна: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 20–24.
52. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf
53. Николаенко С. М. Реформа высшего образования в Украине и Болонский процесс. – К, 2007. – 46 с.
54. Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія: монографія. – К.: ТОВ “Видавниче підприємство “ЕДЕЛЬВЕЙС”, 2013. – 460 с.
55. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / За заг. ред. О. М. Пехоти. – К., 2002.
56. Педагогіка для громадянського суспільства / За ред. д-ра пед. наук Т. С. Кошманової. – Львів, 2005.
57. Пірен М. І. Основи конфліктології: навч. посібник. – К., 1997. – 212 с.
58. Положення про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf
59. Поляков Н. В. Классический университет: от идей античности к идеям Болонского процесса. – Д.: Изд-во ДНУ, 2007. – 598 с.
60. Психологія: підручник для студентів / за ред. Ю. Л. Трофімова. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.
61. П’ятакова Г. П., Глотов О. Л. Інтерактивні методики та специфіка їх застосування у вищій школі. – Тернопіль, 2002.
62. П’ятакова Г. П., Заячківська Н. М. Сучасні педагогічні технології та методика застосування їх у вищій школі: Навч.-метод. посібник. – Львів, 2003.
63. Самостійна робота з курсу «Педагогіка та психологія вищої школи»: навч.-метод. посібник / Автори-упорядники В. І. Староста, О. Ф. Яцина. – Ужгород: ШАРК-АУТДОР, 2014. – 136 с.
64. Тихомирова Є. Конфліктологія та теорія переговорів : підручник / Є. Тихомирова, С. Постоловський. – Суми, 2008.
65. Чернякова Ж. Інтернаціоналізація європейського освітнього простору: етапи розвитку та пріоритетні завдання // Порівняльно-педагогічні студії. – № 4 (18), 2013. – С. 125–131.
66. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах. К., 2004.